

جهان ادراک

موریس مرلو-پونتی

ترجمة فرزاد جابرا الانصار

فهرست

پیشگفتار	۷
مقدمه	۹
موریس مرلو-پوتتی (۱۹۰۸-۱۹۶۱)	۹
فلسفه مرلو-پوتتی: ادراک و بدن	۱۴
سخنرانی‌های مرلو-پوتتی	۲۰
۱. جهان ادراک و جهان علم	۴۱
۲. کاوش در جهان ادراک: فضا	۴۷
۳. کاوش در جهان ادراک: اعیان حسی	۵۵
۴. کاوش در جهان ادراک: حیات حیوانی	۶۳
۵. انسان از منظر بیرونی	۷۳
۶. هنر و جهان ادراک	۸۳
۷. جهان قدیم، جهان مدرن	۹۳
نمایه	۱۰۱

پیشگفتار

هفت سخنرانی گردآوری شده در این مجلد، در پایان سال ۱۹۴۸ به ابتکار رادیو و پخش ملی فرانسه در برنامه ملی آن ترتیب داده شد. نسخه‌های آن در مؤسسه ملی امور سمعی و بصری جهت استفاده محققان و سایر متخصصان نگهداری شده‌اند.

موریس مرلو-پونتی متن این هفت صحبت^(۱) را برای پخش در رادیو نوشت و در سال ۱۹۴۸ آن‌ها را ایراد کرد. طبق جدول رسمی رادیو، شش سخنرانی از ایستگاه ملی فرانسه بین شنبه ۱۹ اکتبر و شنبه ۱۳ نوامبر ۱۹۴۸، یعنی هر هفته یک سخنرانی، پخش شد. این سخنرانی‌ها برای برنامه‌ای با عنوان «ساعت فرهنگ فرانسه»، ضبط و به طور پیوسته و بدون وقفه پخش شدند. نسخه‌های این سخنرانی‌ها در مؤسسه ملی امور سمعی و بصری (INA) نگهداری شده‌اند.

مضمون کلی این برنامه در روزهای شنبه «سیر اندیشه» بود. سخنرانی‌های مرلو-پونتی همچون سخنرانی‌هایی که ژرژ داوی^۱ (در باب روان‌شناسی انسان‌های بدوی)، امانوئل مونیه^۲ (در باب روان‌شناسی شخصیت)، ماکسیم لنیل-لاواستین^۳ (در باب روان‌کاوی) و امیل آنریو^۴ عضو آکادمی فرانسه (در باب مضامین روان‌شناختی در ادبیات) ایراد کردند در همان روز [شنبه] پخش

1. Georges Davy

2. Emmanuel Mounier

3. Maxime Laignel-Lavastine

4. Emile Henriot

شد. بایگانی‌های INA حاکی از آنند که هیچ‌گونه مقدمه‌ای جهت معرفی سخنرانان و مشخص نمودن موضوع دقیق هر برنامه وجود ندارد.

مرلو-پونتی سخنرانی‌ها را به نحوی تنظیم کرد که یک زنجیره را شکل دهند، و او بود که در باره ترتیب و عناوین جداگانه آن‌ها تصمیم گرفت: (۱) جهان ادراک و جهان علم؛ (۲) کاوش در جهان ادراک: فضا؛ (۳) کاوش در جهان ادراک: اعیان حسی؛ (۴) کاوش در جهان ادراک: حیات حیوانی؛ (۵) انسان از منظر بیرونی؛ (۶) هنر و جهان ادراک؛ (۷) جهان قدیم، جهان مدرن.

این چاپ مبتنی است بر متن حروفچینی شده‌ای که مرلو-پونتی از روی طرح مکتوب خود فراهم آورده بود. این اوراق (که بخشی از یک مجموعه شخصی هستند) حاوی تصحیحاتی به خط خود مؤلفند.

برنامه ضبط شده، عمدتاً، عین اجرای متن مکتوب با صدای مرلو-پونتی است. ارجاعات کتاب‌شناختی با شماره‌ای در متن مشخص شده‌اند و در انتها آمده‌اند. کوشیده‌ایم به چاپ‌هایی که در دسترس مرلو-پونتی و همعصرانش بوده‌اند بازگردیم. در حقیقت، بررسی ما نشان می‌دهد که مرلو-پونتی تا چه حد موشکافانه متوجه آثار جدید و تازه انتشار بوده است. فهرست کتاب‌های مورد ارجاع در یادداشت‌های انتهای کتاب آمده است.

مایلم تشکرات ویژه خود را نثار گروهی از دست‌اندرکاران INA کنیم که در تحقیقاتمان در باب پخش این سخنرانی‌ها به ما یاری رساندند.

استفانی میناسه^۱

یادداشت

۱. مرلو-پونتی همه جا در اشاره به این سخنرانی‌ها از واژه causeries [در زبان فرانسه] استفاده می‌کند، که بر صحبتی که موضوعی جدی دارد اما لحن آن خودمانی‌تر از سخنرانی است دلالت دارد. (یادداشت مترجم انگلیسی)

مقدمه

موریس مرلو-پونتی (۱۹۰۸-۱۹۶۱)

□ توماس بالدوین

مرلو-پونتی یکی از خلاق‌ترین فیلسوفان سده بیستم بود. او شیوه جدیدی از تفکر در باره ساختارهای اساسی زندگی انسان را با تأملاتی در باب هنر، ادبیات و سیاست ترکیب کرد که از این فلسفه تازه بهره می‌برند. این سخنرانی‌های پرشور رادیویی سال ۱۹۴۸ مرلو-پونتی را در اوج توانایی‌هایش، در حرکت آزادانه میان مضامین فلسفی و مباحثی در نقاشی و سیاست، نشان می‌دهند. به‌راستی، تأکید بر نقاشی در این جا به طور خاص قابل توجه است؛ زیرا این شگرد مرلو-پونتی است که از نقاشی برای نمایش مضامین فلسفی‌اش بهره بگیرد. حاصل، متن کوتاهی است که بهترین مقدمه ممکن بر فلسفه او را فراهم آورده است، خاصه از آن رو که متنی گسترده‌تر و دشوارتر که در ۱۹۴۵ منتشر شد - یعنی پدیدارشناسی ادراک^(۱) - آن را تحت تأثیر قرار داده است. اما این سخنرانی‌ها فی‌نفسه نیز ارزشمندند، زیرا تضادهایی که مرلو-پونتی با گذشته ترسیم می‌کند و دلمشغولی‌هایی که اظهار می‌دارد از بسیاری جهات امروزه نیز برای ما مطرحند. در مقدمه‌ام پس از گزارش مختصری

1. Stéphanie Ménasé